

Lüsi Mod Montqomeri

Şahzadə Eduard adasının Ennisi

Tərcüməçi:
Zülfüyyə Abdulla

qanun nəşriyyatı

Lucy Maud Montgomery

Anne
of the Island

“Şahzadə Eduard adasının Ennisi” Lüsi Mod Montqomerinin bu silsilədən olan üçüncü romanıdır. Uşaqlığı və yeniyetməlik illəri oxucuya yaxşı tanış olan sevimli qəhrəman artıq gənc bir qız və evindən uzaqda təhsil alan tələbədir. Lakin nə qədər böyüsə də, gözəl ürəyinə heç nə ləkə sala bilmir. Üstəlik, indi bu ürəkdə uşaqlıqdan kök salan sevgi cücərir...

XIX əsr Kanadası ... On səkkiz yaşlı kənd müəlliməsi Avonleyanın Ennisi universitet tələbəsinə, “Şahzadə Eduard adasının Ennisi”nə çevrilir. Təhsildə həvəsləndirici rəqabətlər, açılan üfüqlər, yeni maraqlar – dünyada heyran olacaq, sevinəcək nə çox şey var! Universitet təcrübəsi insana hər maneəyə qələbə əlaməti kimi baxmağı, yumoru yaşam ziyafətinin ən nəfis ədvası kimi qəbul etməyi öyrədir. Lakin gənc qızın gizli sevgi ilə bağlı arzularını real sınaqlar gözləyir: “tünd gözlü ideali” ilə qarşılaşması Enninin təxəyyülü ilə bəzədiyi ötəri marağını, az qala, sevgi kimi qəbul etməsinə gətirib çıxarır. Yenə də səhv yoldan dönmə bilir. Etiraf sözləri səslənir və sevgililər həsrətlə, zəhmətlə, arzularla hələ üç il gözləməli olsalar da, nəhayət, xoşbəxt olurlar.

Lucy Maud Montgomery

ANNE OF THE ISLAND

Lüsi Mod Montqomeri

ŞAHZADƏ EDUARD ADASININ ENNİSİ

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 288 səh.

Janr: fiction/roman/uşaq ədəbiyyatı

Ölçü: 130x200 mm

Qapaq: yumşaq

Çapa imzalandı: 22.06.2023

Naşir: Şahbaz Xuduoğlu
Tərcüməçi: Zülfiyyə Abdulla
Redaktor: Nüşabə Hüseynova
Korrektorlar: Aygün Həsənova
Aysel Rzazadə
Texniki redaktor: Əsəd Qaraqaplan
Mətn dizaynı: Pərvanə Şahin
Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212 42 37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-719-3

© Qanun Nəşriyyatı, 2024

Copyright © 1915 by Lucy Maud Montgomery

Bu kitabın Azərbaycan dillinə tərcümə və yayım hüquqları "Qanun Nəşriyyatı"na məxsusdur. Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri "Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

Mündəricat

Fəsil 1. Dəyişikliklərin kölgəsi.....	9
Fəsil 2. Payız çaləngləri.....	19
Fəsil 3. Vida və görüş.....	27
Fəsil 4. Yelbeyin qadın.....	34
Fəsil 5. Evdən məktublar.....	49
Fəsil 6. Parkda.....	58
Fəsil 7. Yenidən evdə.....	66
Fəsil 8. İlk təklif.....	75
Fəsil 9. Arzuolunmaz aşiq və arzuolunan dost.....	80
Fəsil 10. Pattinin evi.....	89
Fəsil 11. Həyatın dövrəni.....	98
Fəsil 12. “Averilin peşmanlığı”.....	108
Fəsil 13. Günah yolu.....	116
Fəsil 14. İlahi hökm.....	127
Fəsil 15. Əyri güzgüdəki arzu.....	136
Fəsil 16. Əldə edilmiş harmoniya.....	141
Fəsil 17. Devinin məktubu.....	154
Fəsil 18. Missis Cozefinanın “Enni qıza” son hədiyyəsi.....	157
Fəsil 19. İnterlüdiya.....	163
Fəsil 20. Gilbert səssizliyini pozur.....	168

Fəsil 21. Dünənki qızılgüllər	174
Fəsil 22. Yaz gəlir və Enni Yaşıl evə qayıdır	178
Fəsil 23. Pol Qayalardakı insanları tapmır	183
Fəsil 24. Conas peyda olur.....	187
Fəsil 25. Yaraşılıq şahzadə peyda olur.....	193
Fəsil 26. Kristina peyda olur	200
Fəsil 27. Qarşılıqlı etiraflar.....	204
Fəsil 28. İyun axşamı.....	210
Fəsil 29. Diananın toyu.....	215
Fəsil 30. Missis Skinnerin romanı	219
Fəsil 31. Ennidən Filippaya.....	223
Fəsil 32. Missis Duqlasın evində çay qonaqlığı	226
Fəsil 33. “O isə elə hey gəlir... gəlirdi”	231
Fəsil 34. Con Duqlas, nəhayət, ürəyini açır	235
Fəsil 35. Redmond da sonuncu təhsil ilinin başlanğıcı	240
Fəsil 36. Qardnerlərin ziyarəti.....	248
Fəsil 37. Yeni məzun olmuş bakalavrlar.....	254
Fəsil 38. Yalançı şəfəq.....	260
Fəsil 39. Yenə toylar.....	267
Fəsil 40. Etiraf kitabı.....	274
Fəsil 41. Sevgi zamanın bədəsini qaldırır	279

***Dünyanın ENNİ barədə
“yeni əhvalat istəyirəm” deyən bütün qızlarına***

Görünməz xəzinə tapmaq istəyən
Uzun axtarışdan qorxmasın gərək.
Taleyin dadına sevgi çatacaq
Gizli dəyərlərin üstün açacaq.

Tennison

Fəsil 1

DƏYİŞİKLİKLƏRİN KÖLGƏSİ

– “**B** için bitdi, yay qurtardı”¹, – Enni Şirli biçilmiş tarlalara xəyalpərvərliklə baxaraq, sitat gətirdi.

Diana Barri ilə ikisi Yaşıl evin bağından alma yığdıqdan sonra dincəlmək üçün gün işığına qərqlənmiş sakit guşədə əyləşmişdilər. Kabuslu meşədə bitən ayıdöşəyinin ətrini hər tərəfə yayan küləyin özü ilə gətirdiyi yüngül qanqal toxumları dəstə ilə yanlarından uçub keçirdi.

Lakin ətrafda hər şey artıq payızdan xəbər verirdi. Uzaqdan dənizin küt uğultusu eşidilirdi, qızılsəbətlə əhatələnən tarlalar cılpaq və quru idi, çayın axdığı vadi astraların al-qırmızı rənginə boyanmışdı, bərqlənən Sular gölü isə gömgöy idi. Lakin bu nə yazın dəyişkən, nə də yayın solğun mavisi idi, bu, sakit, dərin, solğun göylük idi – su sanki bütün ərköyünlüklərini, cılgınlığını arxada qoyub, özünü ələ alaraq, boş arzuların poza bilməyəcəyi sükuta qərqlənmişdi.

¹ İncil. Peyğəmbər Yeremyanın kitabı, 8-ci fəsil, şeir 20

– Yay yaxşı keçdi, – Diana sol əlinin barmağındakı təzə, parlaq üzüyü fırladaraq, təbəssümlə dedi. – Miss Lavandanın toyu da yayın möcüzəvi sonu oldu. Mister və missis İrvinqlər indi artıq Sakit okeanın sahillərində olmalıdırlar.

– Hərdən elə bilirəm, lap çoxdan gediblər, sanki indiyədək bütün dünyanı dolaşa bilərdilər. – Enni köks ötürdü. – Halbuki getdikləri cəmi bir həftədir, buna heç inana bilmirəm... Nə qədər dəyişiklik oldu! Hər şey dəyişib. Mister və missis Allan da getdi. Keşiş evinin pəncərələrini bağlı görmək elə kədərli bir şeydir. Dünən axşam yanından keçirdim, ürəyimdə elə hiss yarandı ki, elə bil orada yaşayanların hamısı ölüb.

– Bizim bir də heç vaxt mister Allan kimi yaxşı keşişimiz olmayacaq, – Diana bədbin əminliklə dedi. – Yəqin, bütün qış boyu cürbəcür əvəzləyicilərin moizələrini dinləyəcəyik, bazar günlərində isə, ümumiyyətlə, xütbə olmayacaq... Gilbertlə sən də gedirsən. Bura çox darıxdırıcı olacaq.

– Fred ki buradadır, – Enni eyhamla xatırlatdı.

– Missis Lind Yaşıl evə nə vaxt köçür? – Diana Enninin eyhamını eşitmirmiş kimi soruşdu.

– Sabah. Bizə köçdüyünə görə çox şadam... Bu da növbəti dəyişiklik olacaq. Dünən Marilla ilə qonaq üçün ayrılmış yataq otağındakı bütün əşyaları çıxardıq. Doğrusu, mənə heç xoş gəlmədi. Axmaqlıq kimi görünə bilər, amma nə isə elə bildirdim günaha batırıq... O otaq mənim nəzərimdə həmişə məbəd kimi olub. Uşaq vaxtımda oranı dünyanın ən gözəl otağı hesab edirdim. Yadındadır da, uşaq vaxtı kiminsə qonaq üçün ayrılmış yataq otağında qalmaq şərəfinə nail olmağı necə ürəkdən arzulayırdım. Amma Yaşıl evin qonaq otağında yox. Oh, yox, orada heç vaxt! Bu, dəhşət olardı. Qorxudan gözümü belə qırpa bilməzdim. Marilla məni nəyinsə dalınca ora göndərəndə otaqdan, sadəcə, keçməyə, ya da qaçmağa cürət etməzdim. Nəfəsi-

mi çəkib, barmaqlarımın ucunda elə gedirdim ki, elə bil kilsədə idim. Oradan çıxanda isə yüngülləşirdim. Orada güzgünün iki tərəfində Corc Vaytfildin¹ və Hersoq Vellinqtonun² portretləri asılmışdı. Otaqda olanda elə bilirdim çatılmış qaşlarının altından mənə baxırlar. Ələlxüsus da, güzgüdə özümə baxmağa cürət edəndə. Axı evdə insanın cizgilərini dəyişməyən yeganə güzgü o idi. Marillanın o otağı yığışdırmağa necə ürək etməsi məni həmişə təəccübləndirirdi... İndi isə otaq sadəcə, yığışdırılmayıb, tamam boşalıb. Corc Vaytfild və Hersoq Vellinqton ikinci mərtəbədəki balaca dəhlizə köçüblər. “Dünyəvi şöhrətin sonu bu imiş”³, – Enni təəssüf sezilən təbəssümlə sözünü başa vurdu. Nə qədər böyüsək də, köhnə məbədlərimizin ləkələnməsi heç xoş deyil.

– Sən gedəndə özümü elə tənha hiss edəcəyəm ki, – Diana, bəlkə də, yüzüncü dəfə gileyləndi. – Təsəvvür edirsən?! Gələn həftə gedirsən.

– Hələ ki, bir yerdəyik, – Enni gümrah səslə dilləndi, – gələn həftənin kədərinin bu həftənin sevincinə kölgə salmasına yol verə bilmərik. Getmək fikri mənim özümə də xoş deyil. Yaşıl evlə elə yaxın dostuq ki... Sən də gileylənirsən ki, tək qalacaqsan. Ah çəkib, inildəmali olan varsa, o da mənəm. Bu qədər köhnə dostlarımızın və Fredin olduğu yerdə qalırsan! Mənsə tamamilə yad, qətiyyənlə tanımadığım insanların arasında tək olacağam.

– Gilbertdən və... Çarli Sloandan başqa, – Diana Enninin intonasiasını və hiyləgər ifadəsini yamsılayaraq dedi.

– Çarli Sloanın varlığı, əlbəttə, mənim üçün böyük təsəlli olacaq, – Enni istehza ilə gülərək, onunla razılaşdı və qayğısız

¹ Corc Vaytfild (1714–1770) – ingilis yevangelisti; onun moizələri Böyük Britaniyanın Şimali Amerika müstəmləkələrində çox dinləyici toplayırdı.

² Hersoq Vellinqtonski (1769–1852) – ingilis generalı və dövlət xadimi

³ Roma Papasına dərəcə verilərkən ona xitabən deyilən sözlər

qızlar hər ikisi qəhqəhə çəkdiilər. Diana Enninin Çarli Sloan barədə nə düşündüyünü bilir, lakin xeyli səmimi söhbətdən sonra da qızın Gilbert Blayt barədə fikirləri onun üçün sirt olaraq qalırdı. Əslində, elə Enninin özü üçün də.

– Bildiyimə görə, oğlanlar Kinqsportun o biri başında qalacaqlar, – Enni davam etdi. – Əlbəttə, universitetə getdiyimə görə şadam və əminəm ki, bir müddətdən sonra təzə şəhəri də sevecəyəm. Lakin bilirəm ki, ilk həftələrdə ürəyimdə xoşagəlməz hisslər olacaq. Müəllimlər seminariyasında oxuyanda hər həftəsonu evə qayıdırdım, amma indi bu təsəllim də yoxdur. Milada isə sanki bir əsr var.

– Hər şey dəyişir... ya da tezliklə dəyişəcək, – Diana kədərlə dedi. – İcimdə elə hiss var ki, elə bil daha heç nə heç vaxt əvvəlkitək olmayacaq.

– Hə, yollarımız ayrılır, – Enni fikirli halda dedi. – Bu, qaçılmazdır. Necə bilirsən, Diana, böyük olmaq, doğrudan da, uşaqılıqda təsəvvür etdiyimiz qədər xoşdur?

– Bilmirəm... Hər halda nə isə xoş tərəfi var, – Diana yenə üzüyünə sığal çəkərək, Ennidə gözləmədiyi atılmışlıq və təcrübəsizlik hissi doğuran həmin təbəssümü ilə dedi. – Amma məni narahat edən tərəfləri də çoxdur. Bəzən böyük olmaqdan qorxuram. Belə anlarda yenidən balaca qızcığaz olmaq üçün hər şeydən keçərəm.

– Yəqin, zamanla böyüdüyümüzə alışarıq, – Enni şən səslə dedi. – Tədricən bu yeni vəziyyət də bizim üçün adiləşəcək... Ancaq mənə elə gəlir ki, həyata rəng və gözəllik qatan da məhz gözlənilməzliklərdir. İndi on səkkiz yaşımız var, iki ildən sonra iyirmi yaşımız olacaq. On yaşında fikirləşirdim ki, iyirmi yaş çiçəklənmə, gümrəhlik dövrü olsa da, hər halda qocalıqdır. Tezliklə sən orta yaşlı, vüqarlı matronaya¹ çevriləcəksən, mən

¹Matrona – qədim romalılarda böyük ailələrdə ana

isə mehriban qarımış qız – ara-sıra qonaq gələn Enni xala olacağam. Sənin evində həmişə mənim üçün bir künc tapılar, düzdür, Di, əzizim? Əlbəttə, qonağa ayrılmış yataq otağını demirəm – qarımış qızlar heç vaxt elə otaqlara göz dikmirlər – mənə Uriya Qıpdən¹ də itaətkar olacağam. Mənə balaca eyvan, ya da qonaq otağındakı yataq da bəs edər.

– Bu nə cəfəngiyyatdır? – Diana güldü. – Sən çox nüfuzlu, yaraşlıq, varlı birinə ərə gedəcəksən. Avonleyadakı heç bir evdə sənə layiq, sənə yaraşacaq yataq otağı olmayacaq. Üstəlik, bütün gənclik illərinin dostlarının yanında burnunu dik tutacaqsan.

– Bu, heç yaxşı olmazdı; burnum qətiyyəən pis deyil, amma qorxuram çox dik tutsam, ona zərər vura bilərəm. – Enni nəcib iybilmə orqanını sıgallayaraq dedi. – Üz cizgilərim o qədər də qəşəng olmadığına görə yeganə gözəl cizgimin korlanmasına imkan verə bilmərəm. Diana, buna görə də sənə söz verirəm ki, lap Böyük adamyeyənlər adasının kralına ərə getsəm belə, sənin yanında burnumu dik tutmayacağam.

Qızlar şən qəhqəhələrlə ayrıldılar: Diana dağ yamacına tərəf üz tutdu, Enni isə poçta yollandı. Ennini orada məktub gözləyirdi. Elə bu səbəbdən də geri qayıdanda Bərq Vuran Sular gölünün üstündəki körpüdə Gilbert Blaytla rastlaşanda qız sevincindən işiq saçırdı.

– Prisilla Qrant da Redmond Universitetinə gedir! – qız ucadan dedi. – Əladır, hə? Çox ümid edirdim ki, o da gedəcək, ancaq özü qorxurdu ki, atası buna razılaşmaz. Lakin getməyə icazə verib. Özü də bir yerdə yaşayacağıq! İndi hiss edirəm ki, bayraqlarını açıb üstümə gələn ordunun da, bir dəstə acıqlı

¹ Uriya Qıp – Ç.Dikkensin “Devid Kopperfild” romanında riyakar, ikitüzlü, balaca və itaətkar olduğunu təkrarlamaqdan yorulmayan personaj

Redmond professorunun da qarşısına çıxa bilərəm. Axı yanımda Prissilla kimi dostum olacaq.

– Məncə, Kinqsport xoşumuza gələcək, – Gilbert dedi. – Mənə oranın çox rahat, qədimi şəhərcik olduğunu deyiblər, üstəlik, dünyanın ən gözəl təbii parkı da məhz oradadır. Eşitdiyimə görə, təbiəti əzəmətli və mənzərəlidir.

– Yəni ora... yəni deyirsən ki, ora... buradan gözəl ola bilər? – Enni vurğunluqla, heyranlıqla dolu baxışlarla ətrafa nəzər salıb mızıldandı. Bu, orada, uzaqlarda, yad ulduzların altında nə qədər əfsanəvi diyar olursa, olsun, öz doğma evini həmişə dünyanın ən gözəl yeri hesab edən insanın baxışları idi.

Toranlığın cazibəsinə qapılan Enni ilə Gilbert köhnə gölün üstündəki körpünün sürəhisinə söykənilib dayanmışdılar. Bura Enninin yastı dibli qayıqda Kamelota üzərkən batmamaq üçün tirin üstünə dırmaşdığı həmin yer idi. Qərbdə səma artıq qürubun tünd-qırmızı rənginə boyanmışdı, ay üfüqdə peyda olmuşdu, su isə onun zəif işığından gümüşü rəngi almışdı. Körpünün üstündə dayanan iki gənc xatirələrin şirin, incə ovsununa qərq olmuşdular.

– Niyə belə susqunsan? – Gilbert, nəhayət, dilləndi.

– Qorxuram danışsam, ya da tərپənsəm, pozulan sükutla bir yerdə bütün bu gözəllik də yoxa çıxar, – Enni pıçıldadı.

Gilbert qəfildən əlini körpünün sürəhisinin üstündəki incə əlin üstünə qoydu. Qəhvəyi gözləri bir az da tündləşdi, hələ də uşaqlıq ifadəsini qoruyan ağzı qəlbini titrədən arzularını, ümidlərini dilə gətirmək üçün açıldı. Lakin Enni cəld əlini çəkib, üzünü çevirdi. Onun üçün toranlığın ovsunu pozulmuşdu.

– Mən daha evə getməliyəm, – o, saxta etinasızlıqla dedi. – Marillanın bu gün başı ağrıyırdı, əkizlər isə yəqin ki, yenə nə isə dəcəllik ediblər. Gərək belə yubanmazdım, evə tez qayıtmalı idim.

Yaşıl evə aparən cığıra çatanadək dayanmadan məntiqsiz nələrsə danışıdı. Yazıq Gilbert bu aramsız nitqin arasında bir kəlməni güclə deyə bilirdi. Vidalaşdıqdan sonra Enni dərindən nəfəs aldı. Gilbertlə bağlı ürəyində təzə bir şey var idi – Əks-səda sığınacağıının bağçasında qəfildən, anidən yaranmış gizli pərtlik hissi. Köhnə, təmiz dostluğa onu pozmaq təhlükəsi daşışyan nə isə yad hiss müdaxilə edirdi.

“Əvvəllər Gilbertin gedişi məni qətiyyəən sevindirmirdi, – cığırda tək addımlayarkən inciklik və qüssə ilə düşündü. – Bu axmaqlığa son qoymasa, dostluğumuz pozulacaq. Bu dostluq qalmalıdır, buna imkan vermərəm. Ah, axı oğlanlar niyə özlərini ağıllı apara bilmirlər?!”

Gilbertin əlinin toxunuşunun hərərətini hələ də körpünün üstündəki o qısa andakı qədər aydın hiss etdiyini anlayırdı və bu onu narahat edirdi. Üstəlik, bu təmasın üç gün əvvəl baş vermiş hadisə qədər onu incitmədiyini də hiss edirdi. Vayt-Sendsdəki qonaqlıqda rəqs etməyib, Çarli Sloanın yanında oturanda oğlan hissələrini bəyan etmək üçün eynilə bu cür davranmış, əlini onu əlinin üstünə qoymuşdu. Bu xoşagəlməz xətirə yadına düşəndə Enni diksindi. Lakin Yaşıl evin rahat mətbəxinin həssaslıqdan uzaq atmosferinə düşüb, divanın üstündə oturub, acı-acı ağlayan səkkiz yaşlı oğlanı görəndə ağlısız heyranları ilə bağlı bütün fikirlərini unutdu.

– Nə olub, Devi? – Enni onu qucaqlayıb soruşdu. – Marilla ilə Dora haradadırlar?

– Marilla Doranı yatırır, – Devi hıçqıraraq dedi, – mənəşə ona görə ağlayıram ki, Dora pilləkəndən üzüaşağı yıxılıb. Onun burnu partlayıb və...

– Ağlama, əzizim. Başa düşürəm, ona yazığın gəlir, amma göz yaşının heç bir faydası yoxdur. Sabah artıq sağalacaq. Ağlamaqla heç nəyi əvvəlki yerinə qaytarmaq olmur və...

– Doranın anbara yığılmağına ağlamıram, – Devi daha da məyus şəkildə Enninin nəsihətini yarıda kəsdi. – Onun necə yığıldığını görmədiyim üçün ağlayıram. Həmişə ən maraqlı mənzərələri qaçırdıram!

– Oh, Devi! – Enni qeyri-iradi gülmək istəyini boğdu. – Yazıq Doranın pilləkəndən yığılıb əzilməsini maraqlı mənzərə adlandırırısan?

– Eh, elə də bərk əzilməyib, – Devi etiraz etdi. – Ölsəydi, doğrudan, üzülərdim. Amma biz Keysləri öldürmək o qədər də asan deyil. Məncə, Keyslər heç də Blevetlərdən pis deyillər. Ötən həftə Herb Blevet samanlıqda yığılıb, döşənəyin üstü ilə yumarlanaraq vəhşi, qəzəbli atın ayağının altına düşüb. Amma heç nə olmayıb, sağdır, vur-tut, üç sümüyü sınıb. Missis Lind deyir ki, elə adamlar var ki, onları balta ilə də öldürmək olmur. Enni, missis Lind bizə sabah köçür?

– Hə, Devi. Ümid edirəm, ona qarşı həmişə istiqanlı və mehriban olacaqsan.

– İstiqanlı və mehriban olacağam. Enni, yəni, doğrudan, axşamlar məni o yatırdacaq?

– Ola bilər. Necə məgər?

– Sadəcə, əgər məni o yatırırsa, – Devi qətiyyətlə dedi, – onun yanında sənin yanındakı kimi dua etməyəcəyəm.

– Niyə?

– Ona görə ki məncə, yad adamların yanında tanrı ilə danışmaq yaxşı deyil. Dora istəsə, onun yanında dua edə bilər, amma mən yox. Gözləyəcəyəm, o gedəndən sonra dua edəcəyəm. Belə etmək olar, hə?

– Hə, Devi, amma gərək dua etməyi unutmayaacağına qəti əmin olasan.

– Yox, heç vaxt unutmamam, əmin ola bilərsiniz! Məncə, dua oxumaq çox maraqlıdır. Əlbəttə, tək oxumaq sənin yanında